

Nagyon tanulságosak a szerzőnek a kiállítás tapasztalataiból vont tanulságai:

1. Sok színes képet kíván, melyek a gyermek élményköréből vett jeleneteket ábrázolnak. A képek kidolgozottak és barátságosak legyenek. Karikatúrák nem valók a gyermeknek.

2. A szöveg egyszerű, a gyermek felfogásához, érdeklődési köréhez és szókincséhez mért legyen. Átvitt értelmű szavak, jelképes mondások, közmondások nem valók az ábécéskönyvbe.

3. Csak értelmes szöveg kerüljön az ábécéskönyvekbe és minél több vers, melynek dallamos formáját a hatéves gyermek igen kedveli.

4. Végül fontos, hogy nagy nyomással, ritkított sorokkal, jó papíroson nyomják a gyermek első könyveit, mert ez is hozzájárul az olvasási kedv ébrentartásához.

Örömmel állapítjuk meg a szerzővel együtt, hogy a magyar ábécéskönyvek nem maradnak el a legjobb külföldiek mögött; de sajnálattal jegyezzük fel, hogy a szerző beszámolójában megemlített újabb módszerek, melyek felszabadítanak a nálunk megszokott kötöttség alól, még kevés követőre találtak hazánkban.

Quint József.

Zimmermann Ottó—Körösi Henrik: Szülők könyve. Budapest, 1928. Az Egyetemi Nyomda kiadása. Ara 5 P.

Ebben a könyvben magyar nyelven kapjuk egy német iskolamesternek munkája közben gyűjtött tapasztalatait. *Zimmermann* nemcsak ügyes tanító, hanem igazi író is, aki a köznapi élet szürke képeiben meglátja az örök értékeket. S bár mondanivalóját nem foglalja tudományos rendszerbe, minden következtetéséből és minden megállapításából kicsendül a neveléstudomány mai álláspontjának ismerete. Kis képekben szemlélteti a nevelési elveket és a gyakorlati nevelés fontosabb szabályait. *Körösi Henrik* sem végzett egyszerű fordító munkát, hanem pedagógiai tapintattal hozta a képeket közelebb a magyar lélek alaptermészetéhez és a magyar szülők műveltségéhez. Különösen a könyv első részében alkalmazott a szöveghez símuló idézeteket Adytól, Aranytól, Faluditól, Jókaitól, Keménytől, Pázmánytól és Petőfitől, melyek az idegen légkörben, más viszonyok között alkotott nevelési elveket egyszerre ismerőssé és meghitté teszik.

Ilyen nevelési útmutatóra, melyet a szülők is szívesen forgatnak, régen szükségünk volt. mert azok a neveléstanok, melyek rendszeresen foglalkoznak a gyermek testi és lelki tulajdonságaival, az erkölcsi nevelés főbb elveivel, a család, az óvó, az iskola nevelésével és tanításával, a szoktatással és a tanulók öntevékenységgel, talán jó iskolakönyvek, melyekből a tanítók és tanárok vizsgálatra készülhetnek, de nem valók az egyszerű szülőknek, mert azok nem értik meg, és nem kellene a művelt osztálynak sem, mert nagyon elvontak.

A *Szülők könyvében* végre olyan pedagógiai olvasmányt kaptunk, mely az elvont rendszer helyett szemléletes példákon ismerteti a nevelési elveket.

Ezt a népies tárgyalási módot különösen értékelem és üdvözlöm, mert azt hiszem, nemcsak a laikus, hanem a művelt szülők is, sőt talán a tanítók és a tanárok egy része is a szülőknek szánt jellegzetes példákon fogja világosan megismerni egy-egy pedagógiai elv lényegét. Minthogy továbbá minden szülőknek ajánlott könyvet elsősorban a tanítóknak és tanároknak kell jól ismerniök, ajánlom a *Szülők könyvét* a szakpedagógusok szíves figyelmébe. Valamennyien köszönettel tartozunk Kőrösi Henriknek, hogy ezt az érdekes könyvet magyar nyelven és élvezetes formában közreadta. *Quint József.*

Theodor Litt: Die Philosophie der Gegenwart und ihr Einfluss auf das Bildungsideal. Berlin—Leipzig, 1925. (74 lap.)

Litt Tivadar a mai német pedagógia újabb, de máris jóhangzású: képviselői közé tartozik, főleg főműve (*Individuum und Gemeinschaft*) révén. De jelen műve is igen érdekesen világítja meg sajátos neveléstudományi álláspontját és felette termékeny szempontokat tartalmaz.

Miután megvilágította a címben megjelölt problémát és visszautasította azt a nézetet, mintha a pedagógiai eszményalkotás egyszerűen a filozófia részéről felállított alapelveket alkalmazná, szemlét tart a filozófia mai irányai fölött és egymással szembeállítja a *pozitivizmust* és *logicizmust*. Az első a filozófia és pedagógia vonatkozásait a zéróponthoz lezorítja, míg a másik a pedagógiát a filozófiától teljesen függő viszonyba hozza. Az elsőnek a jelszava a pedagógiának tiszta tapasztalati tudománnyá való kiépítése, ami egyértelmű minden spekulatív-metafizikai előfeltétel elutasításával. Hogy mi legyen a tapasztalatot nyújtó terület, az már másodrangú kérdés. Lehet az élet, a társadalom; a lélek tudományos kikutatása. Ez irány megindulására a két évtizeddel ezelőtt keletkezett kísérleti pedagógia volt a legnagyobb hatással. Nyilvánvaló, hogy itt tulajdonképpen a természettudományi módszer mintája határozza meg a nevelés útjáról és céljairól szóló tudomány felépítését. De az a pozitivistikus tan, mintha az átélte valóság merőben kauzális összefüggések egésze volna, tulajdonképpen hipotézis és így az ú. n. tapasztalattudományi pedagógia voltaképpen akaratlanul hipotétikus metafizikát alkot. Ez egyoldalú iránnyal, mely nem akarja belátni, *hogy a pedagógiai összefüggések struktúrája nem kutatható ki mindenestül az indukció segítségével*, szemben áll a *logicizmus*, melynek jellegzetes képviselője Natorp szociálpedagógiája, aki teljesen a filozófiába olvasztja be a pedagógiát. Jelszava: „az eszme örök törvénye minden empirikus célt alárendelhet magának“. De a törvény; melyről itt Natorp beszél, voltaképpen az időtelen logos, nem pedig az időben kifejlő psziché törvénye. A tapasztalat; tehát itt teljesen feleslegessé válik. Ide számítható a badeni iskola és R. Hönigswald is.

Egy harmadik eszmeirány mindkét előző mozgalommal szöges ellentétben áll, ez az ú. n. *életfilozófia* és pedagógia, mikor az „élet“ kitor a kauzális összefüggés láncából is, a logikai szükségszerűség rekeszeiből is, érezvén a maga belső produktivitását. Az élet eme filozófiája nem annyira egy következetesen kifejtett gondolatrendszer, mint inkább a belső élet állandó irányá-